

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2To/12/2025
Identifikačné číslo spisu: 9523100214
Dátum vydania rozhodnutia: 13.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:9523100214.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej, sudkyne JUDr. Beáty Javorkovej a sudcu JUDr. Mariána Mačuru na verejnom zasadnutí konanom 13. januára 2026 v Bratislave, v trestnej veci proti obžalovanému JUDr. Š. O. pre prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a iné, o odvolaní prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave, proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 30. mája 2025, sp. zn. 1T/8/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie prokurátora Krajskej prokuratúry Trnava zameiata.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvého stupňa

Špecializovaný trestný súd rozsudkom z 30. mája 2025, sp. zn. 1T/8/2023, oslobodil obžalovaného JUDr. Š. O. spod obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 53/22/100 z 1. júna 2023 podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku pre skutok kvalifikovaný ako prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečin schvaľovania trestného činu podľa § 338 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

z doposiaľ presne nezisteného miesta dňa 25. februára 2022 v čase o 15:20 hod. zverejnil a sprístupnil prostredníctvom počítačovej siete, na internetovej sociálnej sieti Facebook, v rámci svojho verejne prístupného užívateľského profilu s menom „Š. O.“, s profilovým identifikátorom <https://N..G..C.>, text v znení: „Urobil by som presne to isté, čo PUTIN v súvislosti s udalosťami na UKRAJINE. Zastavenie nacistov, ktorí od roku 2014 zavraždili 15 tisíc vlastných civilistov, len pre ich ruskú národnosť, bolo zjavnou genocídou. Nie je možné tolerovať používanie sily svetovým ZLOM. Silu musí niekedy rázne použiť aj svetové DOBRO. FICO, vždy k AMERIČANOM servilný, kolosálne klame, keď tvrdí, že PUTIN porušil medzinárodné právo. Zrejme nepozná článok čl. 51 Charty OSN, alebo má zjavnú traumu, že práve on 2. septembra 2014 dal nacistom na Ukrajine reverzný plyn“, ktorý následne dňa 25.

februára 2022 v čase o 22:29 hod., z doposiaľ presne nezisteného miesta upravil, a následne od tejto úpravy bol ďalej verejne prístupný v znení: „Urobil by som presne to isté, čo PUTIN v súvislosti s udalosťami na UKRAJINE. Je povinnosťou Rusov pacifikovať nacistov, ktorí genocídne od roku 2014 zavraždili 15 tisíc vlastných civilistov. Nie je možné tolerovať používanie sily svetovým ZLOM. Silu musí niekedy rázne použiť aj svetové DOBRO. FICO, vždy k AMERIČANOM servilný, kolosálne klame, keď tvrdí, že PUTIN porušil medzinárodné právo. Zrejme nepozná článok čl. 51 Charty OSN, alebo má zjavnú traumu, že práve on 2. septembra 2014 dal nacistom na Ukrajine reverzný plyn“, pričom uvedený príspevok bol následne v upravenom tvare verejne prístupný minimálne do dňa 28. februára 2022, čím verejne schvaľoval trestný čin, a to konkrétne zločin agresie podľa čl. 8 bis ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b), písm. d) Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu v znení dodatku k Rímskemu štatútu Medzinárodného trestného súdu k zločinu agresie, ktorého možno dôvodne predpokladať, že sa dopustil prezident Ruskej federácie Vladimir Putin v súvislosti so spáchaním aktu agresie Ruskej federácie voči Ukrajine, ako suverénnemu a medzinárodne uznanému štátu, ktorý akt agresie sa začal dňa 24. februára 2022 a zároveň verejne svojim statusom hanobil Ukrajinský národ, pretože skutok nie je trestným činom.

Súd prvého stupňa v odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol, že: „Pre naplnenie skutkovej podstaty prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa požaduje subjektívny, hrubo urážlivý prejav smerujúci k hrubému zneváženiu niektorého národa, jeho jazyka, niektorej rasy, alebo etnickej skupiny. Takého hanobenie by malo súvisieť s rasou, národom, národnosťou, etnickou skupinou pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, náboženské vyznanie, alebo preto že sú bez vyznania. Urážlivosť prejavu môže vyplývať buď zo samotného obsahu, spôsobu prednesu, alebo iných okolností, za ktorých k nemu došlo. Pohnútkou musí byť nenávisť alebo zášť voči niektorému národu, národnosti, etniku alebo rase z dôvodov, ktoré sú v danej skutkovej podstate taxatívne uvedené. Zo samotného statusu ako aj z obhajoby obžalovaného a jeho vystupovania pred súdom je zřejmé, že obžalovaný je takpovediac „vysadený“ na nacistov. Nacizmus je považovaný za radikálnu formu fašizmu a je charakteristický systematickým rasizmom a antisemitizmom. Vystupovanie proti nemu nie je postihnutelné v zmysle § 423 Trestného zákona. Zo znenia samotného statusu, ako aj z obhajoby obžalovaného vyplýva, že za nacistov neoznačoval celý ukrajinský národ, ale len tých, ktorí sa mali na území Ukrajiny dopúšťať vraždenia civilistov pre ich ruskú národnosť. Nemožno teda urobiť záver, že obsahom takéhoto príspevku hanobil ukrajinský národ ako celok. Z jeho spôsobu vyjadrovania nemožno vyvodiť záver, že pohnútkou takéhoto konania bola nenávisť voči ukrajinskému národu, čo je základnou podmienkou protiprávnosti podľa § 423 Trestného zákona. Súd hodnotil ako logické jeho vysvetlenie v otázke reverzného plynu, pretože nepovažoval za sporné, že tak závažná ekonomicko-strategická problematika ako sú dodávky plynu, má bezprostredný dopad na aktuálne vedenie štátu. V prípade tohto žalovaného trestného činu, Trestný zákon požaduje úmysel. Úmysel páchatel'a nemožno predpokladať, ale je nevyhnutné ho na základe zistených okolností aj nepochybne preukázať. Názor orgánov činných v trestnom konaní nemôže nahrádzať preukázanie úmyslu. V danom prípade vykonaným dokazovaním žiadnym spôsobom nebola vyvrátená obhajoba obžalovaného v tom zmysle, že nemal v úmysle hanobiť ukrajinský národ a používanými výrazmi ukronacisti myslel len tých Ukrajincov, ktorých sám hodnotil ako nacistov.....“

K prečinu schvaľovania trestného činu podľa § 338 Trestného zákona prvostupňový súd uviedol, že: „Vzhľadom k tomu, že Trestný zákon Slovenskej republiky neobsahuje skutkovú podstatu zločinu agresie, je súd povinný vychádzať práve z Rímskeho štatútu. Do právneho poriadku Slovenskej republiky bol Rímsky štatút implementovaný oznámením Ministerstva zahraničných vecí SR č. 333/2002 Z. z. o prijatí Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu. Podľa článku 1 sa zriaďuje Medzinárodný trestný súd (ďalej len "Súd"). Tento Súd je stála inštitúcia a má právomoc vykonávať jurisdikciu nad osobami za najzávažnejšie trestné činy, ktoré vyvolávajú medzinárodné znepokojenie, ako je to uvedené v tomto štatúte, a je doplnkom k vnútroštátnym trestným jurisdikciám. Právomoc a činnosť Súdu sa riadia ustanoveniami tohto štatútu.

Podľa článku 5 sa právomoc Súdu obmedzuje na najzávažnejšie trestné činy týkajúce sa medzinárodného spoločenstva ako celku. Súd má podľa tohto štatútu právomoc v týchto trestných činoch:

- a) trestný čin genocídy,
- b) zločiny proti ľudskosti,
- c) vojnové zločiny,
- d) trestný čin agresie.

Zločin agresie je definovaný v článku 8 bis dodatkom Rímskeho štatútu (č. 139/2014 Z. z.).

Podľa dodatku Rímskeho štatútu článok 15 bis:

1. Súd môže vykonávať jurisdikciu nad zločinom agresie v súlade s článkom 13 písm. a) a c) za podmienok ustanovených týmto článkom.
2. Súd môže vykonávať jurisdikciu len vo vzťahu k zločinom agresie spáchaným po uplynutí jedného roka po ratifikácii alebo prijatí zmien a doplnení tridsiatimi zmluvnými stranami.
3. Súd vykoná jurisdikciu nad zločinom agresie v súlade s týmto článkom za podmienky, že tak bude rozhodnuté po 1. januári 2017 takou istou väčšinou zmluvných strán, aká je potrebná na prijatie zmeny a doplnenia štatútu.
4. Súd môže v súlade s článkom 12 vykonávať jurisdikciu nad zločinom agresie, ktorý vyplýva z aktu agresie spáchaného zmluvnou stranou, ibaže by zmluvná strana vopred vyhlásila, že takúto jurisdikciu neprijíma podaním vyhlásenia tajomníkovi. Takéto vyhlásenie možno kedykoľvek odvolať a zmluvná strana ho zväží v lehote troch rokov.
5. Vo vzťahu k štátu, ktorý nie je zmluvnou stranou tohto štatútu, Súd nevykonáva jurisdikciu nad zločinom agresie, ak ho spáchali štátni príslušníci tohto štátu alebo ak bol spáchaný na jeho území.
6. Ak prokurátor dospeje k záveru, že existuje primeraný základ na pokračovanie vo vyšetrovaní vo vzťahu k zločinu agresie, najskôr sa presvedčí, či Bezpečnostná rada určila, že sa dotknutý štát dopustil aktu agresie. Prokurátor oznámi generálnemu tajomníkovi OSN situáciu pred súdom, vrátane všetkých relevantných informácií a dokumentov.

Práve článok 15 bis bod 5 je dôvodom, prečo Medzinárodný trestný súd nemôže pre zločin agresie v konflikte medzi Ukrajinou a Ruskou federáciou rozhodovať. Ukrajina Rímsky štatút neratifikovala a Ruská federácia, ktorá pôvodne podpísala pristúpenie k Rímskeho štatútu 13. septembra 2000 vypovedala Rímsky štatút 30. novembra 2016.

Za daného právneho stavu, kedy sa obžaloba v skutkovej vete odvoláva na Rímsky štatút a Rímsky štatút zároveň priamo vylučuje vecnú príslušnosť Medzinárodného trestného súdu pre trestný čin agresie, súd riešil ako predbežnú otázku existenciu predikatívneho trestného činu, čo je podmienkou pre právnu kvalifikáciu podľa § 338 Trestného zákona ako jeho schvaľovanie. Súd dospel k záveru, že nemožno jednoznačne bez akýchkoľvek pochybností formálne konštatovať, že obžalovaný schvaľoval trestný čin agresie, pretože takejto kvalifikácii bráni uplatnené právo veta Ruskej federácie v Bezpečnostnej rade a fakt, že Ukrajina ani Ruská federácia nie sú signatármi Rímskeho štatútu.“

II.

Odvolanie a vyjadrenie k nemu

Proti uvedenému rozsudku Špecializovaného trestného súdu zahlásili odvolanie prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „prokurátor“) priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní 30. mája 2025. Písomné odôvodnenie jeho odvolania bolo doručené Špecializovanému trestnému súdu 12. augusta 2025.

Prokurátor v odôvodnení svojho odvolania uviedol, že obžalovaný sa po skutkovej stránke ku konaniu, ktoré mu je kladené za vinu priznal a v súlade s jeho priznaním boli vykonané na hlavnom pojednávaní okrem iného aj viaceré listinné dôkazy. Ochrana slobody prejavu, ktorou obžalovaný taktiež obhajoval svoje konanie je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj ako „ESLP“) široká. ESLP však opakovane judikoval, že toto právo nie je absolútne a zásahy do neho sú prípustné za predpokladu, že spĺňajú požiadavky uvedené v článku 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vo vzťahu k prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona prokurátor uviedol, že sa nestotožňuje s argumentáciou súdu prvého stupňa a považuje ju za nevierohodnú a účelovú. Obžalovaný svojím konaním hrubo urazil aj Ukrajinský národ, keď ho ako

nacistov označoval vo verejnom príspevku, v ktorom uviedol, „FICO, vždy k AMERIČANOM servilný, kolosálne klame, keď tvrdí, že PUTIN porušil medzinárodné právo. Zrejme nepozná článok Čl. 51 Charty OSN, alebo má zjavnú traumu, že práve on 2. septembra 2014 dal nacistom na Ukrajine reverzný plyn.“ V roku 2014, nebol daný plyn len tzv. "nacistom na Ukrajine", ktorí mali ako to obžalovaný vo viacerých prípadoch tvrdí vraždiť ruské obyvateľstvo Ukrajiny, ale zo strany Slovenskej republiky bol v tomto prípade daný Ukrajine ako takej, jej štátnym občanom a celému obyvateľstvu Ukrajiny. Taktiež sám obžalovaný v tejto súvislosti obviňuje vládu Ukrajiny, že podporovala osem rokov neonacistov, pričom táto vláda reprezentovala celú Ukrajinu. Hanobiaci príspevok obžalovaného, ktorým označuje Ukrajincov za nacistov smeroval voči Ukrajincom ako takým, a aj takto bol objektívne v spoločnosti vnímateľný. V súvislosti s vyjadrením obžalovaného o nacistoch na Ukrajine a jeho chápaní v širšom kontexte prokurátor poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. decembra 2023, sp. zn. 5 Tost 31/2023.

Vyjadrenie obžalovaného na hlavnom pojednávaní prokurátor považuje za nedôveryhodné a účelové, v snahe vyhnúť sa trestnoprávnemu postihu. Za účelom preukázania subjektívnej stránky - úmyslu obžalovaného možno súčasne poukázať, aj na dlhodobu nemennú, konštantnú postoje obžalovaného k Ruskej federácii a k Ukrajine. Početné verejné vyjadrenia obžalovaného svojou povahou, charakterom a výpovednou hodnotou, v rámci ktorých vyjadrení napríklad (v kontexte s prebiehajúcim konfliktom a vojenským napadnutím Ukrajiny Ruskou federáciou) považuje obžalovaný Ruskú federáciu za predstaviteľa svetového dobra, objektívne svedčia o jeho vysoko pozitívnom vzťahu k Ruskej federácii. Schvaľovanie takýchto vojenských agresívnych krokov Ruskej federácie voči Ukrajine vylučuje podľa názoru prokurátora skutočný a vážny pozitívny vzťah obžalovaného k Ukrajine.

Vo vzťahu k prečinu schvaľovania trestného činu podľa § 338 Trestného zákona prokurátor uviedol, že Slovenská republika je viazaná Rímskym štatútom, ktorý obsahuje aj legálnu definíciu skutkovej podstaty trestného činu - zločinu agresie. Len samotné založenie jurisdikcie medzinárodného trestného súdu pri tomto trestnom čine, ktoré predpokladá okrem iného v zmysle Rímskeho štatútu jednak rozhodnutie Bezpečnostnej rady Organizácie spojených národov, či tú skutočnosť, že dotknuté štáty sú riadnymi signatármi Rímskeho štatútu nie je pre vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti pre prečin podľa § 338 ods. 1 Trestného zákona relevantné. V prípade tzv. „špeciálnej vojenskej operácie“ ide s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou zo strany Ruskej federácie o také konanie, ktoré je objektívne spôsobilé naplniť legálne definovaný zločin agresie, a to aj s poukazom na jej celospoločenské, ako aj medzinárodné vnímanie. V tejto súvislosti prokurátor poukázal na Vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky z 25. februára 2025, v ktorom je toto napadnutie označované, ako „Vojenská agresia Ruskej federácie proti Ukrajine“ (obdobne stanovisko Najvyššieho štátneho zastupiteľstva Českej republiky z 2. marca 2022, sp. zn. 1 SL 117/2022).

Rovnako vyznieva aj uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 13. októbra 2021, sp. zn. 7 Tdo 1002/2021, podľa ktorého obvineného možno stíhať aj za situácie, keď doposiaľ vyšetrowanie schvaľovaného trestného činu ešte nebolo ukončené a páchatel' tohto trestného činu nebol zistený. Napriek tomu, že sa na trestný čin agresie spáchaný voči cudziemu štátu nevzťahuje pôsobnosť českého trestného zákonníka, trestnosť takéhoto činu je nespochybniteľná. Obžalovaný sa dopustil žalovaným konaním aj prečinu podľa § 338 ods. 1 Trestného zákona, keďže jednoznačne verejne schvaľoval také konanie, ktoré sa objektívne javí byť zločinom agresie.

Z vyššie uvedených dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd slovenskej republiky podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom jeho rozsahu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku súčasne vrátil predmetnú trestnú vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol s tým, že v ďalšom konaní bude prvostupňový súd zaviazaný vykonať dokazovanie aj v tom smere, že oboznámi listiny (ich prečítaním), ktoré boli získané z verejných zdrojov.

K odvolaniu prokurátora sa vyjadril obžalovaný podaním z 30. septembra 2025, v ktorom (v podstatnom) uviedol, že súd prvého stupňa postupoval správne a zákonne. Spáchanie trestného činu agresie v zmysle Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu je základným znakom skutkovej

podstaty prečinu schvaľovania trestného činu podľa § 338 ods. 1 Trestného zákona. Tieto okolnosti neboli vyjadrené v uznesení o začatí trestného stíhania, a preto trestné stíhanie nebolo začaté zákonným spôsobom. Taktiež je nutné, aby v uznesení o začatí trestného stíhania bola v skutku konkretizovaná fyzická osoba, ktorá sa mala dopustiť agresie v zmysle štatútu, na ktorý sa prokurátor odvoláva.

Úlohou orgánov činných v trestnom konaní bolo vyriešiť základnú predbežnú otázku, či došlo zo strany Ruskej federácie k trestnému činu agresie voči Ukrajine v zmysle Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu, a či je daná právomoc tohto súdu, keď Ukrajina tento štatút ratifikovala až v roku 2024 s platnosťou od roku 2025. Taktiež ani Ruská federácia (ako aj iné štáty) tento neratifikovalo. Pri schvaľovaní trestného činu nie je podstatné, či sa čin reálne stal, ale či išlo o trestný čin.

Pokiaľ ide o trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona opiera prokurátor trestnú zodpovednosť obžalovaného po subjektívnej stránke o jeho verejné príspevky. Obžalovaný ani jedným slovom nehanobil ukrajinský národ, ale vždy kritizoval protiústavný teroristický puč na Ukrajine v roku 2014. Prokurátor povytrhával slová z kontextu z článkov bez súhrnného obsahu a vzájomných súvislostí. Navyše, pre naplnenie skutkovej podstaty tohto trestného činu je potrebné hanobenie národa, nie štátu. V danom prípade si prokurátor mylí Ukrajinu a ukrajinský národ.

V príspevku, ktorý je predmetom skutku obžalovaný uviedol, že „je povinnosťou Rusov pacifikovať nacistov, ktorí genocídne od roku 2014 zavraždili 15 tisíc vlastných civilistov...“ Takýmto príspevkom práveže bránil a zastával sa Ukrajincov a civilistov. V takejto citácii nemožno nájsť ani náznak trestnosti.

Z vyššie uvedených dôvodov obžalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie prokurátora zamietol.

III.

Konanie pred odvolacím súdom

Na verejnom zasadnutí, predmetom ktorého bolo rozhodovanie o odvolaní prokurátora, tento zotrval na dôvodoch svojho odvolania a obžalovaný JUDr. Š. O. navrhol odvolanie prokurátora zamietnuť ako nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) predtým, ako začal plniť svoju preskúmovaciu povinnosť podľa § 317 Trestného poriadku zistil, že odvolanie prokurátora bolo podané včas, v lehote stanovenej § 309 Trestného poriadku, oprávnenou osobou v súlade s § 307 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku, spĺňa náležitosti § 311 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a nedošlo k vzdaniu sa práva na podanie odvolania alebo k späťvzatiu podaného odvolania v zmysle § 312 Trestného poriadku, preto odvolací súd nepostupoval podľa § 316 Trestného poriadku.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Ak súd prvého stupňa postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku a tieto hodnotil na základe vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne a dospel k logicky odôvodneným skutkovým zisteniam, odvolací súd nemôže napadnutý rozsudok zrušiť len preto, že sám na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom. V takom prípade totiž nie je možné napadnutému rozsudku vytknúť žiadnu vadu v zmysle uvedeného ustanovenia (R 53/1992).

V predmetnej veci ani odvolací súd sám na základe svojho presvedčenia nehodnotil tie isté dôkazy iným

do úvahy prichádzajúcim výsledkom. Hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa si aj odvolací súd v plnom rozsahu osvojil a v podrobnostiach naň poukazuje.

V tejto súvislosti najvyšší súd zdôrazňuje, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, predstavami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov.

Súd pri posudzovaní veci nemôže vychádzať len z domnienok, ale dôkazná situácia musí byť natoľko silná, že dôkazy bez pochybností preukazujú, že sa stal skutok obžalovanému kladený za vinu, že ho spáchal obžalovaný, a že skutok je trestným činom. Vykonané dôkazy v danej trestnej veci neprelomili obranu obžalovaného tak, aby bolo možné dospieť k záveru o spáchaní žalovaných trestných činov.

Súd prvého stupňa vyhodnotením dôkaznej situácie preto dospel k správne mu záveru, že sa nepodarilo bez najmenších pochybností preukázať, že skutok, pre ktorý bol obžalovaný stíhaný je trestným činom, čo viedlo k jeho oslobodeniu. S týmto záverom sa stotožnil aj najvyšší súd.

Pokiaľ prokurátor vo svojom odvolaní k trestnému činu podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona namieta citácie výrokov obžalovaného, ktoré boli prednesené či už na stretnutí s občanmi, alebo publikovanými v médiách, k tomu je potrebné v prvom rade poukázať na ustanovenie § 237 Trestného poriadku, podľa ktorého trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby. Prokurátorom prezentované výroky obžalovaného uvedené v odvolaní v prvom rade neboli predmetom obžaloby, pričom možno dať za pravdu obžalovanému, že tieto boli aj vytrhnuté z kontextu, čím stratili výpovednú hodnotu.

Pokiaľ ide o naplnenie zákonných znakov trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že objektom tohto trestného činu je ochrana základných práv a slobôd, rovnoprávnosti ľudí bez rozdielu rasy, národnosti, farby pleti, pôvodu, náboženskej príslušnosti či príslušnosti k etnickej skupine.

Objektívna stránka spočíva v dvoch alternatívnych konaniach, ktorými niekto verejne hanobí:

- a) niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu,
- b) skupinu osôb alebo jednotlivca pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania.

Alternatíva a) poskytuje ochranu kolektívnych práv a slobôd takých zoskupení (napr. čl. 34 Ústavy Slovenskej republiky). Ochranu individuálnych práv príslušníkov určitej skupiny poskytuje alternatíva b).

Verejne je skutok podľa § 122 ods. 2 Trestného zákona spáchaný, ak je spáchaný

- a) obsahom tlačoviny alebo rozširovaním spisu, filmom, rozhlasom, televíziou, použitím počítačovej siete alebo iným obdobne účinným spôsobom alebo
- b) pred viac ako dvoma súčasne prítomnými osobami.

Hanobením sa rozumie subjektívny verbálny alebo neverbálny prejav, ktorým páchateľ hrubo uráža, resp. hrubo znevažuje (znižuje vážnosť), potupuje alebo zosmiešňuje

- a) niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu alebo
- b) jednotlivca alebo skupinu osôb pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, farbu pleti, pôvod rodu, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania.

Pokiaľ ide o hrubú urážku, resp. znevažovanie, toto možno vyvodit' nielen z obsahu uskutočneného prejavu, ale aj zo spôsobu a ďalších okolností, za akých bol takýto prejav urobený.

Nejde prítom o hanobenie, ak sa len konštatuje objektívne existujúci fakt, ktorý môže vyvolať negatívne reakcie (napr. národ, ktorý nemá demokratickú tradíciu, alebo jazyk, ktorý je primitívny).

Subjektom tohto trestného činu môže byť akákoľvek trestne zodpovedná fyzická osoba. Ide o všeobecný subjekt.

Subjektívna stránka tohto trestného činu je založená na úmyselnom zavinení. Úmysel páchatel'a prítom musí pokrývať aj skutočnosť, že svojím konaním hanobí a) niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu alebo b) jednotlivca alebo skupinu osôb pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre farbu pleti, pôvod, ich náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania.

Pokiaľ ide o prečin schvaľovania trestného činu podľa § 338 Trestného zákona, k tomu najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že jeho objektom je záujem štátu na ochrane spoločnosti pred prejavmi vyjadrujúcimi pozitívny vzťah k trestnému činu a jeho páchatel'ovi.

Subjekt je všeobecný, teda páchatel'om môže byť ktokoľvek. Trestnú zodpovednosť za tento trestný čin možno vyvodiť proti ktorejkoľvek trestne zodpovednej osobe. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len fyzická osoba.

Naplnenie objektívnej stránky skutkovej podstaty tohto trestného činu uvedeného predpokladá verejné schvaľovanie trestného činu alebo verejné vychvaľovanie páchatel'a pre jeho trestný čin. Znakom objektívnej stránky trestného činu je teda aj spôsob spáchania trestného činu "verejne". Schvaľovanie trestného činu možno definovať ako vyjadrenie kladného stanoviska k trestnému činu. Môže sa uskutočňovať vo verbálnej, písomnej, obrazovej forme, gestom alebo inak.

Vychvaľovanie páchatel'a trestného činu znamená vyzdvihovanie, pozitívne hodnotenie, prejavovanie uznania páchatel'ovi za trestný čin a pod. Vychvaľovanie teda tiež musí byť motivované kladným vzťahom k trestnému činu, ktorého sa páchatel' dopustil. K vychvaľovaniu musí dôjsť verejne. Môže sa uskutočňovať vo verbálnej, písomnej, obrazovej forme alebo inak. K schvaľovaniu trestného činu môže dôjsť pred spáchaním trestného činu, ale aj po jeho spáchaní.

Subjektívna stránka trestného činu predpokladá úmyselné zavinenie. Na naplnenie subjektívnej stránky trestného činu sa navyše vyžaduje, aby sa páchatel' konania dopustil v úmysle prejavíť s trestným činom súhlas (úmysel presahujúci objektívnu stránku trestného činu).

Odvolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý na strane 4 až 10 podrobne rozobral jednotlivé dôkazy, tieto vyhodnotil jednotlivo aj vo vzájomných súvislostiach. K tomuto považuje vzhľadom k odvolacej argumentácii prokurátora týkajúcej sa domnienky, že „v konaní Ruskej federácie ide s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou o zločin agresie“ za potrebné doplniť, že jednak všeobecnému súdu neprináleží podávať záväzný výklad dejinných udalostí, ale najmä na označenie konania akéhokoľvek štátu ako zločinu agresie nepostačujú domnienky, či pravdepodobnosti. Za ďalšie je nutné sa zaoberať možnými dopadmi trestného stíhania na slobodu prejavu obžalovaného (rozhodnutie z 15. októbra 2015 vo veci Perincek proti Švajčiarsku).

Najvyšší súd venujúc sa striktne skutku uvedenému v obžalobe dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, že konanie obžalovaného kvalifikované ako trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a) Trestného zákona nemožno vyhodnotiť ako znevažovanie celého ukrajinského národa, keďže jeho názory nevyvolávajú záver, že „nenávidí“ ukrajinský národ, ako základnej podmienky protiprávnosti jeho činu, nakoľko je mu kladené za vinu, že vo svojom príspevku (uvedenom v obžalobe) v súvislosti s udalosťami na Ukrajine vyzýva všeobecne na „zastavenie nacistov“. Na tom nič nemôžu zmeniť v odvolaní prokurátora citované ďalšie príspevky obvineného, ktoré nie sú predmetom tohto konania. Hoci sa prokurátor „domnieva“, že obžalovaný „hrubo urazil“ ukrajinský národ, je potrebné (v súlade s úmyslom zákonodarcu) brať do úvahy „obsah prejavu, jeho

spôsob aj okolnosti, za akých bol urobený“. V odbornej literatúre a judikatúre bol opakovane vyslovený názor, že úmysel páchatel'a nemožno v žiadnom prípade len predpokladať, ale je nutné ho na základe zistených okolností aj nepochybne preukázať.

Konanie obžalovaného kvalifikované ako trestný čin podľa § 338 Trestného zákona rovnako nemožno posúdiť ako schvaľovanie trestného činu konkrétne zločinu agresie. Jednak uvedenému v prvom rade bráni absencia takéhoto posúdenia situácie na území Ukrajiny kompetentnými orgánmi. Medzinárodný trestný súd nemá právomoc voči Ruskej federácii, ani voči Ukrajine. Bezpečnostná rada Organizácie spojených národov nedeklarovala špeciálnu vojenskú operáciu Ruskej federácie ako zločin agresie, hoci prokurátor sa v obžalobe tak na Rímsky štatút, ako aj na Medzinárodný trestný súd odvoláva. Ale najmä je potrebné v zmysle vyššie uvedeného zohľadniť, že obžalovaný svojimi výrokmí nevyvolával spoločenské nepokoje, nevyzýval k násiliu alebo netolerancii, ani neporušil práva a slobody iných. Možno konštatovať, že obžalovaný v rámci uplatnenia svojho práva na slobodu prejavu prezentoval svoje názory. Ako bývalému aktívnemu politikovi, ktorý sa však i v súčasnej dobe angažuje vo veciach verejných je vzhľadom k tomu na mieste tolerovať aj istú mieru zveličovania, či skreslenia faktov. Trestnoprávne postihy za takéto prejavy by predstavovali zásah do slobody prejavu. Takýto zásah (k argumentu prokurátora o nie absolútnej ochrane slobody prejavu), aby bol v súlade s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd musel by byť stanovený zákonom, sledovať jeden alebo viac legitímnych cieľov (a to predchádzanie nepokojom, či ochranu práv a slobôd iných), a dosiahnutie týchto cieľov by muselo byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti.

Tu sa žiada poukázať na článok 26 Ústavy Slovenskej republiky zakotvujúci slobodu prejavu. Podstatou ústavnej garancie slobody prejavu je povinnosť štátu zdržať sa konania, ktoré by jednotlivcom buď znemožňovalo realizovať určité prejavy voči verejnosti, alebo by ich, naopak, za tieto prejavy dodatočne sankcionovalo. Ústavný súd Slovenskej republiky už konštatoval, že „sloboda prejavu vo všetkých štátoch vybudovaných na demokratických princípoch predstavuje jeden zo základných pilierov demokracie a uplatňuje sa nielen voči informáciám a myšlienkam, ktoré sú prijímané priaznivo, resp. sú pokladané za neškodné či neutrálne, ale aj voči tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášateľnosti a otvorenosti, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej spoločnosti.“ Bližšiu konkretizáciu subjektov vymedzuje Ústava Slovenskej republiky v ďalšom odseku tak, že ju priznáva v najširšom rozsahu - každému. Podstatným zmyslom slobody prejavu je umožniť každej ľudskej bytosti kdekoľvek a o čomkoľvek sa vyjadriť, komunikovať s inými, prezentovať svoje myšlienky. Hlavným subjektom, resp. nositeľom tohto práva je preto prirodzene každá fyzická osoba, osoba právnická vždy vtedy, pokiaľ to z povahy veci bude možné.

Záverom najvyšší súd považuje za potrebné poukázať aj na princíp ultima ratio, ktorý predstavuje zásadu subsidiarity represie, čo znamená, že prostriedky trestného práva sa majú použiť až ako krajný prostriedok štátu na ochranu určitým, trestným zákonom taxatívne vymedzeným spoločenským vzťahom, v prípade že prostriedky iných právnych odvetví sú neúčinné na ochranu takýchto vzťahov. Ultima ratio je potrebné vykladať aj ako aplikačný princíp, ktorý zaväzuje nielen súdy, ale aj orgány činné v trestnom konaní. Subsidiarita represie znamená, že prednosť má civilné konanie pred trestným konaním, teda trestné právo nemá byť použité ako prvé, z dôvodu, že je zadarmo, ľahšie dostupné a rýchlejšie ako civilné, ale práve naopak.

Princíp ultima ratio má teda význam pre interpretáciu trestnoprávných noriem, pretože z neho vyplýva, že trestnými činmi môžu byť len závažnejšie prípady protispoločenských (protiprávných) konaní. Toto pojmie rieši vo všeobecnej polohe vzťah hierarchie zodpovednosti od zodpovednosti disciplinárnej, cez zodpovednosť civilnú a správnu, až k zodpovednosti trestnej.

Princíp ultima ratio ako interpretačné pravidlo sa pritom primárne týka skutku, skutkového deja, a nie jeho možnej právnej kvalifikácie. Práve preto pri zisťovaní, či určitý skutok možno podradiť pod znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu nie je možné ignorovať iné právne odvetvia a prehliadať napríklad civilný rozmer veci. Zákonodarca teda neurčuje, ktorý konkrétny skutok je, alebo by mohol

byť trestným činom, ale len vo všeobecnosti popisuje určité zakázané konania. Princíp ultima ratio teda vychádza z toho, že zákonodarca podmienky trestnej zodpovednosti stanovuje, súd alebo orgán činný v trestnom konaní ich len interpretuje (aplikuje).

Najvyšší súd sa v zmysle odvolacích námietok prokurátora spočívajúcich v tom, že právo na slobodu slova nie je absolútne zaoberal aj tým, či existovala „naliehavá spoločenská potreba“ reagovať na príspevok obžalovaného prostriedkami trestného práva a posudzujúc komplexne jeho charakter, rozsah a spôsob zverejnenia dospel k záveru, že takáto potreba nevyvstala.

Zhrnúc všetky vyššie uvedené fakty najvyšší súd dospel k rovnakému záveru, ako Špecializovaný trestný súd. Ako už bolo uvedené, tento záver nezmenili ani argumenty prokurátora v podanom odvolaní. Preto najvyšší súd toto odvolanie prokurátora ako nedôvodné zamietol podľa § 319 Trestného poriadku.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.